

SAMSUN

Turizm Tanıtım ve Geliştirme Yol Haritası

Ekim 2023

TGA

TÜRKİYE TURİZM
TANITIM VE GELİŞTİRME
AJANSI

SAMSUN

Turizm Tanıtım ve Geliştirme Yol Haritası

17 EKİM 2023

Katkıda Bulunanlar:

Prof. Dr. Bilgehan Gülcan

Doç. Dr. Halil Burak Sakal

Doç. Dr. Yasin Keleş

Doç. Dr. Seyfullah Gül

Sosyal ve Stratejik Çalışmalar Uygulama ve Araştırma Merkezi katkılarıyla hazırlanmıştır.

Kapadokya Üniversitesi

50420 Mustafapaşa, Ürgüp, Nevşehir

İÇERİK

1. GİRİŞ	1
2. Küresel Turizmin Analizi ve Hedefler	2
3. Türkiye Turizminin Analizi ve Ulusal Hedefler	2
4. Samsun Turizm Analizi	3
4.1. İLİN ZİYARETÇİ ANALİZİ VE HEDEFİ	3
4.2. İLİN TURİZM GELİR ANALİZİ VE HEDEFİ	4
4.3. İLİN KONAQLAMA ANALİZİ VE HEDEFİ	4
4.4. İLİN MEVSİMSELLİK DURUM ANALİZİ	5
4.5. İLİN TURİZM TÜRLERİ ANALİZİ	6
5. Destinasyon Risk Analizi	7
6. Rekabet Analizi ve Rekabet Gücünü Artırma	8
7. Sürdürülebilir Turizm Uygulamalarını Geliştirme	8
8. Gastronomi Kaynaklarını Etkin Kullanma	9
9. Dijitalleşme ve Akıllı Turizm Uygulamalarını Etkili Kullanma	10
10. Tematik Rotalar Geliştirme	10
11. Kent Peyzajını Düzenleme ve Rekreatif Alanları Artırma	12
12. Deneyimsel Turizm Uygulamalarını Artırma	13
13. Nitelikli Hediyeelik Eşya Envanterini Geliştirme	13
14. Turistik Noktalara Erişimi Geliştirme ve Yönlendirme Levhalarını Tamamlama	13
15. Doğa Turizmine Yönelik Turistik Ürünleri Çeşitlendirme	14
16. Kamp ve Karavan İşletmeciliğini Geliştirme	15
17. Tanıtımda Bölgesel İş Birliği Yapma	15
18. Medikal Turizmde Bölgesel Marka Olma	15
19. Samsun Arkeoloji Müzesi'ni Açma	16
20. Kazı Alanlarını Turizm Talebi ile Birleştirme	17
21. Amazon Köyü'nde Ürün Zenginleştirme	17
22. Mavi Bayraklı Plaj Sayısını Artırma	17
23. Kızılırmak Kuş Cenneti'ni UNESCO Kalıcı Listesine Ekleme	18
24. "Atatürk" Temalı Turizm Ürünlerini Zenginleştirme	18

25.	<u>Güçlü Spor Tesisi Alt Yapısını Yeni Sportif Organizasyonlarda Etkili Kullanma</u>	19
26.	<u>Etkili Bir Turizm Yönetimi Oluşturma ve Tanıtımda Bütünleşik Yaklaşımı Benimseme</u>	19

1. GİRİŞ

Samsun, doğal ve kültürel zenginlikleriyle Karadeniz Bölgesi'nde, Karadeniz kıyısında kurulmuş bir destinasyondur. Şehirde Atatürk Anıtı, müzeler, camiler, hanlar gibi tarihî kaynakların yanı sıra birçok doğal güzellik de bulunmaktadır. Birçok doğal güzelliği bünyesinde barındıran alanlara, kentin merkezinden çok fazla uzaklaşmadan erişmek mümkündür. Bu durumda kentte geliştirilecek en önemli turizm çeşidi kültür turizmi olarak görülmektedir. Ayrıca Atatürk Anıtı, kentin simgesi durumundadır.

Samsun Turizm Tanıtım ve Geliştirme Yol Haritası, ilin özellikle doğal kaynak potansiyeli başta olmak üzere diğer potansiyel kaynaklarını da hesaba katarak, başta kültür turizmi olmak üzere doğa, sağlık, spor ve şehir turizmi gibi turizm türlerinde, Türkiye turizminde marka değeri yaratma potansiyeli yüksek olan Samsun'a yönelik özet biçimde ve odaklı bir yaklaşımla hazırlanmıştır. Yol Haritası, ayrıca Covid-19 salgını sürecinde ortaya çıkan, yeni turizm eğilimleri dikkate alınarak güncellenen Türkiye Turizm Ana Planı kapsamında ortaya konan amaç ve hedeflerle uyumlu biçimde hazırlanmış ve Samsun'un turizmdeki geleceğini inşa edecek yapı taşları niteliğindeki başlıkları ortaya koymayı amaç edinmiştir.

Samsun; 2022 yılında yaklaşık 56 bin yabancı, 587 bin yerli olmak üzere yaklaşık toplam 643 bin turisti konaklama tesislerinde ağırlamıştır. Aynı yılda ortalama geceleme 1,62 olarak gerçekleşirken, ortalama tesis doluluk oranı ise yüzde 40,5 olarak hesaplanmıştır. Söz konusu veriler, ilin potansiyeli göz önüne alındığında Samsun'un Türkiye turizmine katkısının daha fazla artırılabilceğini göstermektedir.

Samsun Turizm Tanıtım ve Geliştirme Yol Haritası kapsamında ilin 2028 yılı turist sayısı hedefi, yabancı turist için yaklaşık 97 bin kişi ve yerli turist için 934 bin kişi; turizm geliri hedefi ise yabancı turist için yaklaşık 22,8 milyon ABD doları ve yerli turist için 175,4 milyon ABD doları olmak üzere toplam 198,2 milyon ABD doları olarak tespit edilmiştir. Bu hedeflere ulaşabilmesi için yapılması gereken başlıca faaliyetler ve stratejik amaçlar ile buna yönelik politika önerileri, *Samsun Turizm Tanıtım ve Geliştirme Yol Haritası*'nda ortaya konmuştur.

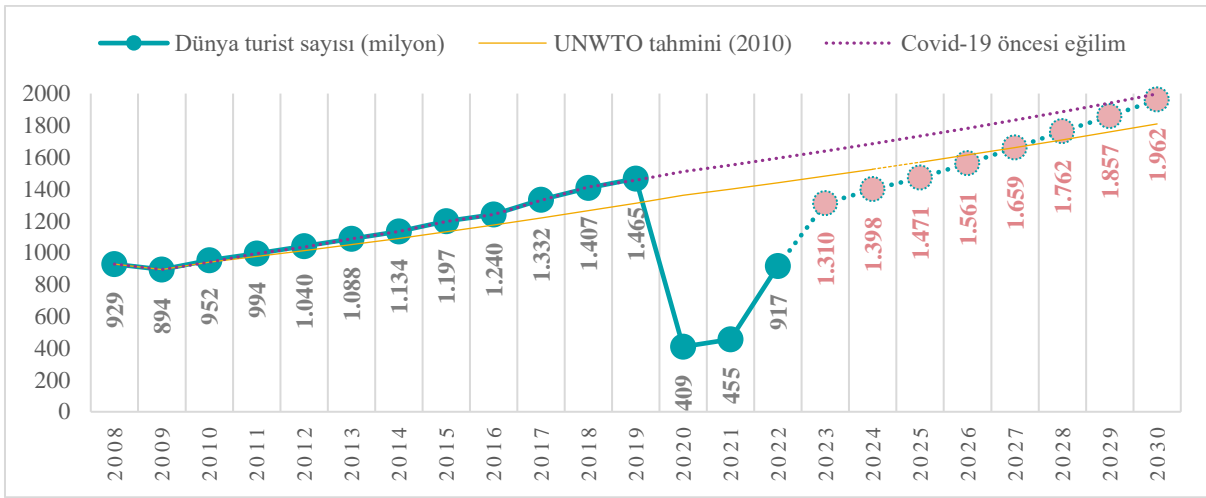
Bir destinasyonun turistik cazibesini koruyarak turizm gelirlerini sürdürebilmesi ve artırabilmesi, turizm kaynakları ve bu kaynakları turizm ürünü olarak sunmadaki gücüne bağlıdır. Kısa bir zaman öncesine kadar gelen ziyaretçi sayısı, gelir, yatak kapasitesi, lüks otellerin sayısı gibi nicel verilere göre ölçülen turizmdeki rekabet gücü, özellikle Covid-19 salgınının da etkisi ile günümüzde yerine konamayacak doğal, beşerî ve kültürel kaynakların sürdürülebilir yönetimi ve risklere karşı dayanıklılığı ile ölçülmektedir. Buradan hareketle, *Samsun Turizm Tanıtım ve Geliştirme Yol Haritası* kapsamındaki tüm başlıklarda, sürdürülebilirlik ve dayanıklılık kavramları ilke ve yaklaşım olarak benimsenmiş, ayrıca "Sürdürülebilirlik Çabalarını Artırma" başlığıyla konu, özel ve müstakil olarak da ele alınmıştır.

Yol Haritası hazırlık sürecinde Samsun İl Tanıtım ve Geliştirme Kurulu paydaşları ile 25.09.2023 tarihinde çevrim içi arama konferansı gerçekleştirilmiş ve ile özel, öncelikli geliştirme başlıkları ortaya çıkarılmıştır. Ek olarak İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nün dağıttığı ve önceden hazırlanmış İl Politika Tespit Anketi ve İl Risk Analiz Anketi olmak üzere iki adet anket formu da il paydaşlarına elektronik ortamda iletilmiş ve sonuçları analiz edilerek metne eklenmiştir. Bu kapsamda *Samsun Turizm Tanıtım ve Geliştirme Yol Haritası*, ilin destinasyon yönetim sorumluluğunu üstlenen Samsun Tanıtım ve Geliştirme Kurulu için sürdürülebilir ve gelir etkisi yüksek turizm gelişimi kapsamında oluşturulan başlıklarla bir rehber niteliği taşımaktadır.

2. Küresel Turizmin Analizi ve Hedefler

2019 yılında dünya genelindeki turist sayısı, 1,47 milyar kişi ve 1,49 trilyon ABD doları ile rekor düzeye ulaşmıştır. Ancak 2020-2021 yıllarında yaşanan Covid-19 salgını, turizm faaliyetlerini dünya çapında durma noktasına getirmiştir. Avrupa ve Amerika'nın 2023 yılında yaşaması beklenen resesyon da dikkate alındığında, salgın sonrası dönemde küresel turizm hacminin 2019 yılı seviyelerine dönmesinin ancak 2025 yılını bulması beklenmektedir (Şekil 2.1.).

Ocak 2023 tarihli uluslararası istatistikler, 2022 yılında uluslararası turizm faaliyetlerine toplam 917 milyon kişinin katıldığını, aynı yıldaki uluslararası turizm gelirlerinin ise 917,5 milyar ABD dolarına ulaştığını göstermektedir. Buna göre, 2022 yılında uluslararası turist sayısında bir önceki yıla göre yüzde 101,5 artış gerçekleşirken, Avrupa kıtasının uluslararası turizmdeki toplam pazar payı yüzde 63,78; Türkiye'nin uluslararası turist sayısından aldığı pay yüzde 5,6 ve uluslararası turizm gelirinden aldığı pay ise yüzde 5 olarak gerçekleşmiştir.

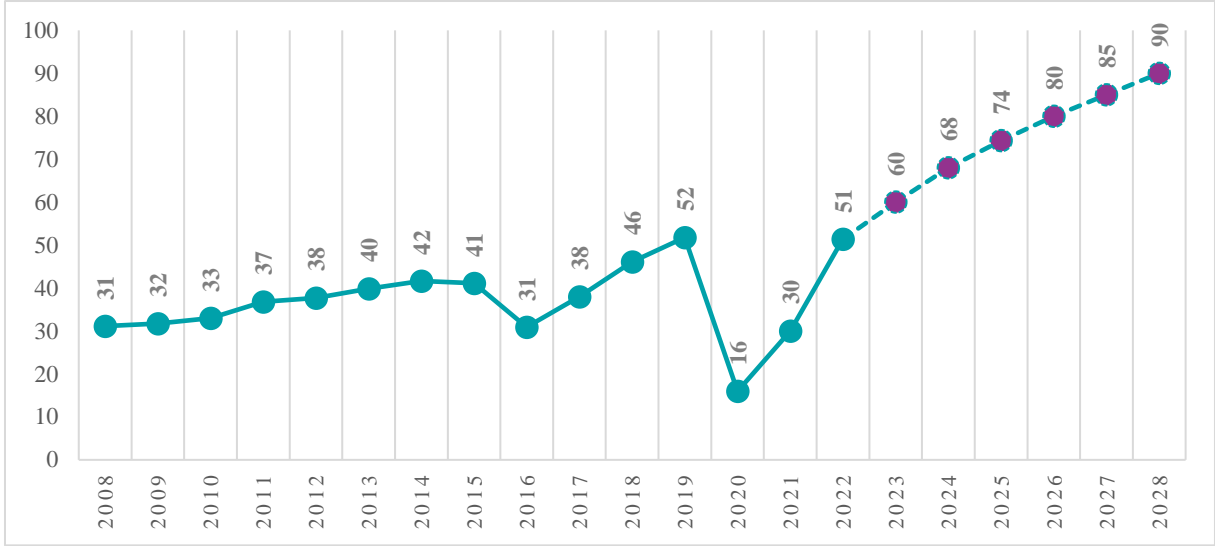
Şekil 2.1. Küresel turist sayıları (milyon kişi): gerçekleştirmeler ve tahminler

Kaynak: UNWTO World Tourism Barometer Ocak 2023 ve T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı.

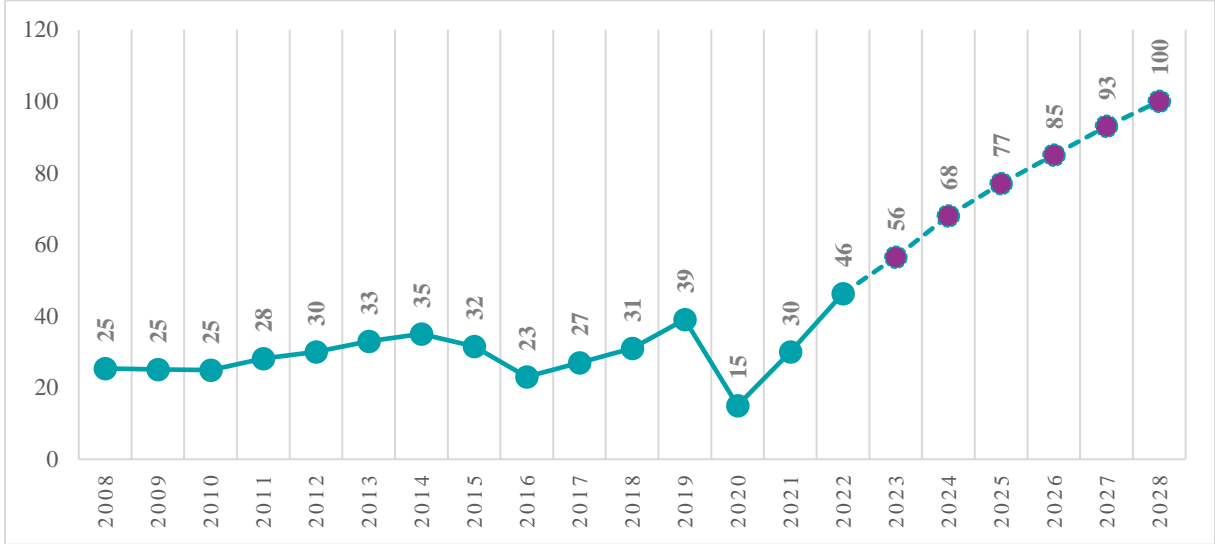
3. Türkiye Turizminin Analizi ve Ulusal Hedefler

Akdeniz Havzası'nda bulunması nedeniyle önemli bir küresel turizm ülkesi olan Türkiye'de, turizm sektörünün gayri safı yurt içi hasılasına doğrudan ve dolaylı katkısı uzun yıllar ortalamasına göre yaklaşık yüzde 11 seviyesindedir. Uluslararası ziyaretçi sayısında rekor seviyeye ulaşılan 2019 yılında Türkiye; 51,2 milyon turisti ağırlamış, aynı yılda turizmden yaklaşık 34 milyar ABD doları gelir elde etmiştir (Şekil 3.1. ve Şekil 3.2.).

Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'nin turizm sektörü de Covid-19 salgınından olumsuz etkilenmiştir. Türkiye, küresel kapanma ve seyahat sınırlamalarının da etkisiyle 2020-2021 yıllarında 16 milyon turisti ağırlamıştır. Salgın sonrası toparlanma döneminde TGA tarafından yapılan etkili tanıtım, Güvenli Turizm Sertifika uygulaması ve Türkiye Sürdürülebilir Turizm Programı gibi yaratıcı politikalarla fark yaratan Türk turizmi, bir "V" çıkışı yakalayarak hızla toparlanmış ve 2019 yılındaki rekor düzeydeki turist sayısına 2022 yılı sonu itibarıyla ulaşmıştır. 2022 yılındaki turizm gelirlerinde ise Türkiye, 2019 yılını geride bırakarak turizmden toplam 46 milyar ABD doları gelir elde etmiş ve bu gelir seviyesi ile tüm zamanların rekorunu kırmıştır.

Şekil 3.1. Türkiye'nin yıllık ziyaretçi sayıları (milyon kişi): gerçekleştirmeler ve hedefler
Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kapadokya Üniversitesi.

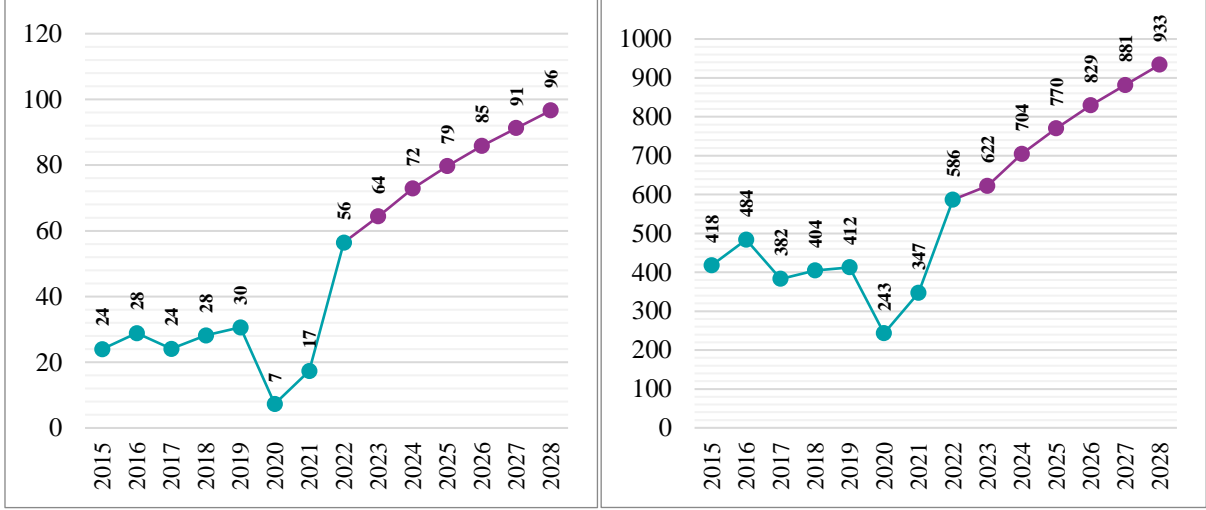
Şekil 3.2. Türkiye'nin turizm geliri (milyar ABD doları): gerçekleştirmeler ve hedefler
Kaynak: TÜİK, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kapadokya Üniversitesi.

Uyguladığı turizm stratejisi ve yenilikçi politikalar ile yakaladığı büyüme ivmesini devam ettirmeyi amaçlayan Türkiye, 2028 yılında toplam 90 milyon turisti ağırlamayı (Şekil 3.1.) ve turizmden toplam 100 milyar ABD doları gelir elde etmeyi (Şekil 3.2.) hedeflemektedir.

4. Samsun Turizm Analizi

4.1. İlin Ziyaretçi Analizi ve Hedefi

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı konaklama istatistiklerine göre 2022 yılında Samsun; yaklaşık 56 bin yabancı, 587 bin yerli olmak üzere yaklaşık toplam 643 bin turisti konaklama tesislerinde ağırlamıştır. Aynı yılda ortalama geceleme 1,62 olarak gerçekleşirken, ortalama tesis doluluk oranı ise yüzde 40,5 olarak hesaplanmıştır. İlin 2028 yılı hedefi, yabancı turist için yaklaşık 97 bin kişi ve yerli turist için 934 bin kişi olarak hesaplanmıştır (Şekil 4.1.1.).

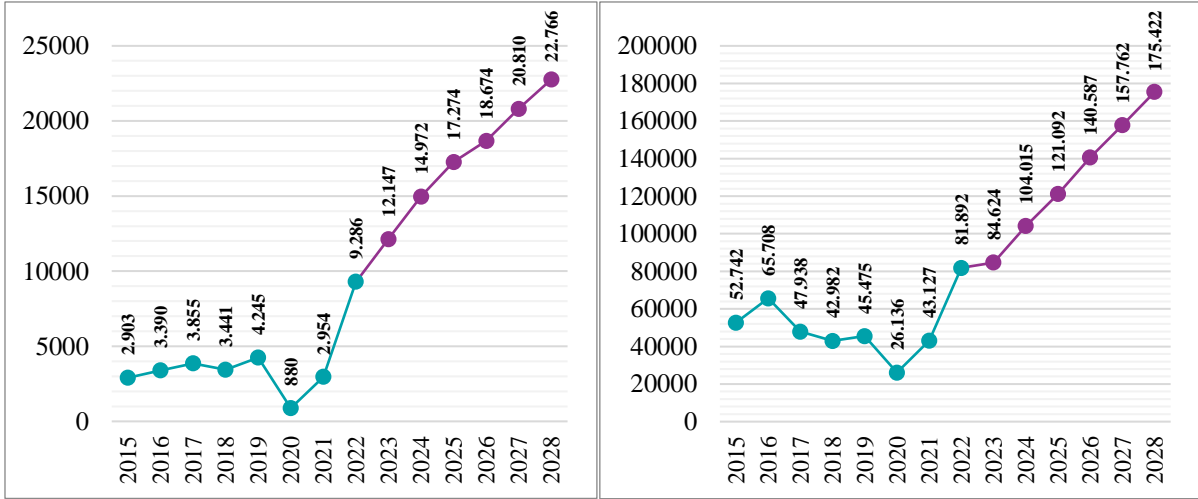
Şekil 4.1.1. Samsun'un ağırladığı yabancı (sol) ve yerli (sağ) turist sayısı ve tahminler (bin kişi)

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı.

4.2. İlin Turizm Gelir Analizi ve Hedefi

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yayımlanan turizm istatistikleri temel alınarak yapılan hesaplamalar, Samsun'un 2022 yılında yabancı turistlerden yaklaşık 9,3 milyon ABD doları, yerli turistlerden 81,9 milyon ABD doları gelir elde ederek turizmden bir yıl içinde yaklaşık olarak toplam 91,2 milyon ABD doları gelir elde ettiğini göstermektedir (Şekil 4.2.1.).

Turizm gelirlerinde Samsun, 2028 yılı itibarıyla yabancı turistlerden yaklaşık 22,8 milyon ABD doları, yerli turistlerden ise 175,4 milyon ABD doları gelir elde etme potansiyeline sahiptir (Şekil 4.2.1.).

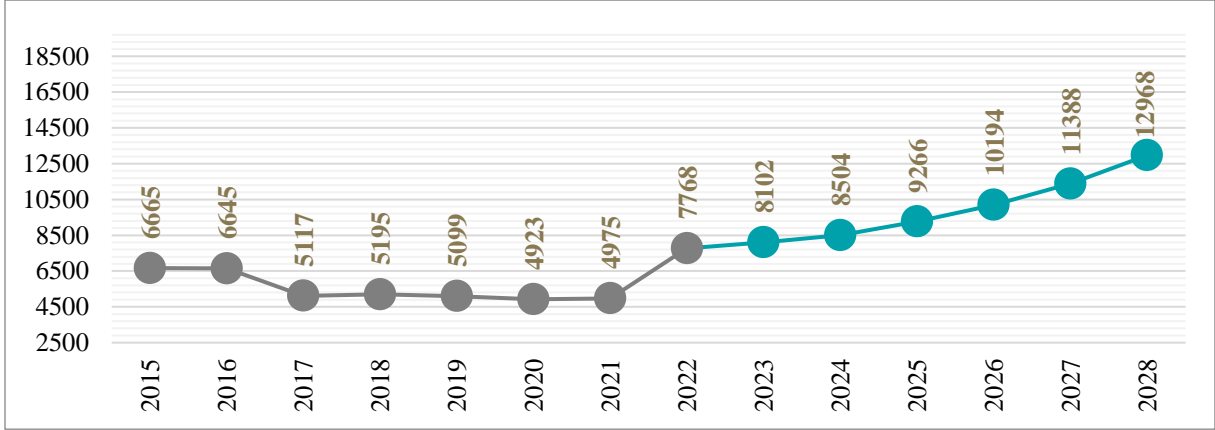
Şekil 4.2.1. Samsun'un yabancı (sol) ve yerli (sağ) turistlerden turizm geliri ve tahminler (bin ABD doları)

Kaynak: TÜİK, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kapadokya Üniversitesi.

4.3. İlin Konaklama Analizi ve Hedefi

Samsun'da 2022 yılı Aralık ayı itibarıyla toplam 150 konaklama tesisi bulunmaktadır. Konaklama tesislerinin toplam yatak kapasitesi ise 7.768'dir. Tesis doluluk oranı yüzde 40,5 ve ortalama geceleme 1,62'dir. İlin mevcut istatistikleri incelendiğinde, mevcut ivmenin devam etmesi

koşuluyla 2028 yılında yatak kapasitesinde yaklaşık yüzde 66'lık bir artış göstereceği öngörülmektedir (Şekil 4.3.1.).

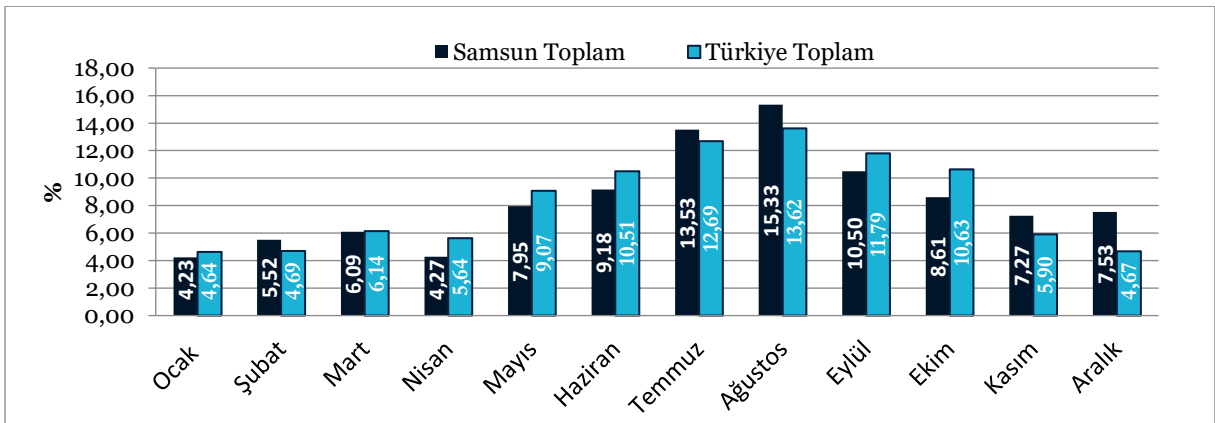

Şekil 4.3.1. Samsun'un yatak kapasitesi ve tahminler

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı.

4.4. İlin Mevsimsellik Durum Analizi

Turizmin 12 aya yayılma hedefi, arz kaynaklarının etkin kullanımı ve etkili tanıtım çabalarıyla doğrudan ilişkilidir. Bu hedef, Türkiye Turizmi Ana Planı'nda üzerinde önemle durulan bir başlıktır. Türkiye turizmi ile Samsun turizminin mevsimsellik analizi Şekil 4.4.1.'de karşılaştırmalı olarak görülmektedir. Buradan, Türkiye ile Samsun'un mevsimsellik dağılımında paralellik olduğu anlaşılmaktadır. Diğer taraftan Temmuz, Ağustos ve Aralık aylarında Samsun'daki doluluk oranlarının Türkiye ortalamasının üzerinde seyrettiği dikkati çekmektedir. Samsun'un bazı aylarda Türkiye ortalamasının altında olmasının ildeki mevsim şartlarına ve mevcut turizm türlerine bağlı olduğu düşünülmektedir. Samsun ve Türkiye genelindeki mevsimsel turizm trendlerinin, turizm sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin ve turizm planlamacılarının pazarlama stratejilerini ve işletme planlarını belirlediği düşünüldüğünde, destinasyonların mevsimsel faktörleri dikkate almaları önem arz etmektedir. Dolayısıyla ildeki turizm hareketliliğinin ve buna bağlı oluşacak talebin yıl içine dengeli yayılması için, ildeki turizm türlerinin çeşitlendirilmesi ve bazı turizm türü başlıklarındaki etkililiğin artırılması gerekmektedir.

Şekil 4.4.1. Türkiye ve Samsun karşılaştırmalı mevsimsellik durumu

Not: Veriler, yıllık toplam konaklama sayısının yüzdesel dağılımı olarak verilmiştir (2022).

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı.

4.5. İlin Turizm Türleri Analizi

Kurtuluş Savaşı'nın başladığı kent olan Samsun'da, Kurtuluş Savaşı ve Atatürk temaları ön plana çıkmaktadır. Tütün İskelesi'nden başlayıp Amasya il sınırına kadar uzanan Kurtuluş Yolu güzergâhı üzerinde birçok durak bulunmaktadır. Bu güzergâh üzerinde özellikle Havza'da yer alan Atatürk Evi, Kurtuluş Savaşı'nın planlarının yapıldığı yer olmasından dolayı ayrı bir önem taşımaktadır. Bu güzergâh, Kurtuluş Yolu'nun düzenlenmesi ve kullanılabilir hâle gelmesiyle birlikte özellikle yerli turistlerin ilgisini çekmektedir.

Samsun, eski bir yerleşim yeri olmasından dolayı kültür turizmi için oldukça elverişli bir şehirdir. Amisos Antik Kenti, Tekkeköy Arkeoloji Vadisi, İkiztepe Ören Yeri, Asarkale Kaya Mezarları, Nerik Antik Kenti gibi alanların yanı sıra Onur Anıtı, Gazi Müzesi, Bandırma Gemi-Müze ve Millî Mücadele Müzesi, Kent Müzesi, Arkeoloji ve Etnografya Müzesi'nin taşındığı ve yapımında sona gelinen Samsun Müzesi, Cerrahi Aletler Müzesi, Bafra Müzesi, Bafra Tütün Müzesi, Mübadele Müzesi, Ambarköy Açık Hava Müzesi ve Akpınar Eğitim Müzesi olmak üzere çok çeşitli tarihî ve kültürel değerlerin sergilendiği birçok müzeyi bünyesinde barındırmaktadır. Müzelerin yanı sıra Büyük Camii, Çakallı Taşhan, Vezirköprü Taşmedrese, tarihî konaklar, Taşkale Camii ve Bedesten, Samsun'un tarihî turistik çekim merkezleri arasında yer almaktadır.

Samsun'un kültürel ve tarihî değerleri doğa ile iç içe durumdadır. Şehir merkezinden ortalama bir saate ulaşılabilir Kızılırmak Deltası Kuş Cenneti, Galeriç Ormanı, Kapıkaya, Şahinkaya Kanyonu, Kunduz Ormanları, kış turizmi merkezi olan Lâdik Akdağ, Ladik Gölü, Çam Gölü, birçok ilçede yer alan doğa yürüyüşü alanları, Samsun'un doğal turistik çekim kaynaklarının başında yer almaktadır. Salıpazarı, Çarşamba, Kavak, Terme, Ayvacık ve Ladik'te ekoturizme uygun alanlar bulunmaktadır. Sağlık turizmi açısından ön plana çıkan Samsun'da Havza ve Ladik'te kaplıca turizmi ve Samsun şehir merkezinde medikal turizm alt yapısı önemli potansiyel barındırmaktadır. Karadeniz kıyısında olması ve mavi bayraklı plajların bulunmasının yanı sıra denize girilebilecek alanların Yakakent'ten Terme'ye kadar uzanan çok uzun bir sahil şeridinde yer alması, Samsun'u deniz-kum-güneş turizmi açısından da cezbedici bir merkez hâline getirmektedir. Ancak yaz sezonunun kısa olması ve yağmurlu gün sayısının fazla olması, deniz turizminden uzun süreli yararlanmanın önüne geçmektedir. Bununla birlikte Samsun; çevre illerden oldukça önemli sayıda ziyaretçi potansiyeline deniz turizminde hizmet verebilir niteliktedir.

Samsun, gastronomi turizminde zengin bir mutfığa sahiptir. Samsun'da 9 adet mahreç işaretine sahip coğrafi işaretli gastronomik ürün yer almaktadır. Bunun yanı sıra Samsun; coğrafi işaret almaya aday olabilecek, çok sayıda geleneksel yemeğe sahip olmakla birlikte yenilebilir otlarıyla ve mandadan üretilen gıdalarla da ön plana çıkmaktadır. Samsun, spor turizminde önemli bir alt yapıya sahiptir ve 2017 yılında İşitme Engelliler Olimpiyatları'na ev sahipliği yapmıştır.

Bütünüyle değerlendirildiğinde Samsun'un kültür, tarih, doğa, sağlık, spor ve gastronomi açısından önemli bir turistik destinasyon olduğunu ifade etmek mümkündür. En büyük sorun, söz konusu turistik çekim unsurlarının turistik ürüne dönüştürülememesi, turistik ürünlerin bütüncül biçimde pazarlanamamasıdır. Sürdürülebilir turizm anlayışını temel olarak kabul edip, söz konusu turistik çekim unsurlarının kimisinin tek tek, kimisinin entegre bir biçimde turistik tüketicilere sunulması, Samsun'un turizm şehri olması için önemli bir adım olacaktır.

5. Destinasyon Risk Analizi

	Olasılık					Şiddet					Skor
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
Küresel Riskler											
Ukrayna-Rusya Savaşının Uzaması			X					X			9
Avrupa Enerji Krizi			X					X			9
Çin-Tayvan Arası Soğuk Savaş'ın Sıcak Çatışmaya Dönme İhtimali			X						X		12
Kuzey Kore-Güney Kore Çekişmesi		X					X				4
Küresel Durgunluk				X					X		16
Yeni Bir Salgın Hastalık			X						X		12
Gıdaya Erişim Zorluğu/Kıtlık			X					X			9
İklim Değişikliği				X					X		16
Doğal Kaynak Krizleri (Su/Enerji Kaynakları)			X						X		12
Biyocoşunluluk Kaybı ve Ekosistem Çöküşü			X						X		12
Büyük Ölçekli Gönülsüz Göç				X					X		16
Yaygın Siber Suç ve Siber Güvensizlik			X						X		12
Yaşam Maliyeti Krizi				X					X		16
Ülkesel Riskler											
Doğal Afetler					X					X	25
Yeni Bir Salgın Hastalık		X						X			6
İklim Değişikliği ve Çevre Sorunları					X				X		20
Bölgesel Savaş ve Terör Riski					X				X		20
Uluslararası Ekonomik, Sosyal ve Politik Gündem				X					X		16
Siber Güvenlik Açıkları			X					X			9
Seyahat Güvenliği/Asayiş-Turiste Yönelik Tehdit			X					X			9
Enflasyon				X				X			12
Rakip Ülke Söylemi			X				X				6
Yerel Riskler											
Terör Riski	X						X				2
Sağlık (Hasta Tedavisi, Acil Müdahale)		X						X			6
Nitelikli Personel İstihdamı				X				X			12
Dolandırıcılık			X				X				6
Yerel Halkın Turizm Faaliyetlerine Uyum Sorunu			X					X			9
Aşırı Turizm Talebi		X					X				4
Çevre Kirliliği ve Temiz Su Kaynaklarının Azalması			X						X		12
Radikal Akımlar		X					X				4
Deprem Riski				X					X		16
Heyelan				X					X		16
Doğal Güzelliğin Yok Olması ve Çarpık Yapılaşma				X				X			12
Tek Pazara Bağımlılık		X					X				4
Kaçak Göçmenler			X				X				6
Güvensiz Şehir Algısı		X					X				4
Somut Kültürel Mirasın Tahribatı		X					X				4
Endemik Türlerin Yok Olma Tehlikesi			X					X			9
Katı Atık Bertaraf ve Su Arıtma Problemi			X					X			9
Sel/Taşkın				X					X		16
Orman Yangınları & Endüstriyel Yangınlar				X					X		16
Kütle Hareketleri (Kaya Düşmesi)			X					X			9

Risk Skorlaması ve Risk Puanı Sonucu

	Şiddeti					
	Çok Ciddi 5	Ciddi 4	Orta 3	Hafif 2	Çok Hafif 1	
Olasılık	Çok Yüksek 5	Yüksek 25	Yüksek 20	Yüksek 15	Orta 10	Düşük 5
	Yüksek 4	Yüksek 20	Yüksek 16	Orta 12	Orta 8	Düşük 4
	Orta 3	Yüksek 15	Orta 12	Orta 9	Düşük 6	Düşük 3
	Düşük 2	Orta 10	Orta 8	Düşük 6	Düşük 4	Düşük 2
	Çok Düşük 1	Düşük 5	Düşük 4	Düşük 3	Düşük 2	Düşük 1

RİSK SKORU	EYLEM
25, 20, 16, 15	KABUL EDİLEMEZ RİSK: Bu risklerle ilgili hemen çalışma yapılmalıdır.
12, 10, 9, 8	DİKKATE DEĞER RİSK: Bu risklere mümkün olduğu kadar çabuk müdahale edilmelidir.
6, 5, 4, 3, 2, 1	KABUL EDİLEBİLİR RİSK: Acil tedbir gerektirmeyebilir. Orta vadede çalışma yapılmalıdır.

6. Rekabet Analizi ve Rekabet Gücünü Artırma

Bulunduğu coğrafi konum ve turizm türleri dikkate alındığında Samsun; Amasya, Çorum, Tokat ve Trabzon illeriyle kıyaslanabilir. Samsun, Amasya, Çorum ve Tokat illeriyle birlikte TR83 Bölgesi'nde yer almaktadır. Samsun; Türkiye'nin Doğu Karadeniz'e bağlanan geçiş noktası olması dolayısıyla Doğu Karadeniz'e yapılan turlarda, genellikle Trabzon'la birlikte aynı tur programları kapsamında ziyaret edilmektedir. Ancak bu ziyaret Onur Anıtı ve Bandırma Vapuru ile sınırlı kalmaktadır. Samsun'un doğa ve yayla turizmi olanakları bulunmakla birlikte özellikle yayla turizminde Trabzon kadar marka olmadığından dolayı rekabet etmesi oldukça zordur. Bu yüzden Trabzon'a göre ziyaretçilerin kalış süresi oldukça düşüktür. Buna karşın doğa turizmi potansiyelini, ürün farklılaştırma yaklaşımlarıyla ziyaretçilerine sunma fırsatı bulunmaktadır. Aynı zamanda her iki şehrin Karadeniz kıyısında yer aldığı düşünüldüğünde Samsun, deniz turizmi açısından Trabzon'un önünde yer almaktadır. Samsun; mavi bayraklı plajlarıyla ve ulaşım imkanlarıyla da önemli bir konumda yer aldığından özellikle Orta Anadolu'ya kadar konumlanan birçok ilden deniz turizmi ziyaretçisi alma potansiyeline sahiptir.

Tokat, Çorum ve Amasya illeri daha çok tarihî ve kültürel açıdan Samsun'la bütünleşmektedir. Diğer illerin tarihî ve kültürel potansiyeli ile hem benzerlikleri hem de farklılıkları bulunmaktadır. Söz konusu illerle rekabet etmekten ziyade ortak hareket edebilmenin önemli avantajları bulunmaktadır. Özellikle Kurtuluş Yolu Rotası'nın Amasya ile birleşmesi, Hitit yerleşimlerinden olan Oymaağaç (Nerik) Rotası'nın Çorum ile bütünleşmesi önemli bir adım olabilir. Atılacak bu adımın bütün illerin ziyaretçi potansiyelini artırabileceği, aynı zamanda Samsun'un tanıtımına önemli ölçüde katkı yapacağı düşünülebilir.

7. Sürdürülebilir Turizm Uygulamalarını Geliştirme

Samsun Turizm Tanıtım ve Geliştirme Yol Haritası'nda yer alan tüm başlıklar, sürdürülebilir turizm anlayışını kapsayan ilkeler ve uygulamalar ile uyumlu olacak şekilde hazırlanmıştır. Turizmde sürdürülebilirlik anlayışı ile yerel ekonomiye katkı sağlayarak yerel halkın refahını artırmak, kültürel ve sosyal çeşitliliğin devamlılığını sağlamak, turizmin hem çevre hem toplum üzerindeki olumsuz etkilerini en aza indirmek, doğal ve kültürel mirasın korunmasını sağlamak ve ziyaretçilerin yaşam kalitelerini artırmak amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda *Samsun Turizm Tanıtım ve Geliştirme Yol Haritası*'nda il turizminin gelişmesi için;

- a. Turizmin doğal çevre üzerindeki negatif etkilerini azaltmak ve faydasını artırmak,
- b. Turizmin kültürel miras üzerindeki negatif etkilerini azaltmak ve faydasını artırmak,
- c. Turizmin yerel halkın sosyal ve ekonomik yaşamı üzerindeki negatif etkilerini azaltmak ve faydasını artırmak,
- d. Etkili sürdürülebilir bir turizm yönetimi geliştirmek, ilkeleri benimsenmektedir.

Samsun; kara, deniz ve bataklık ekosistemlerinin bir arada bulunduğu, nadir bir biyolojik çeşitliliğe sahiptir. Yapılacak turizm yatırımlarının sürdürülebilirliği, öncelikle bu ekosistemlerin sürdürülebilirliğiyle mümkündür. Özellikle kara, su ve bataklık ekosistemleri, Kızılırmak Deltası ve Kuş Cenneti, Terme Miliç Sahili, Çarşamba Hacıosman Subasar Ormanı, Kunduz Yaylası, Çakırlar Korosu, Geyikkoşan Sahili gibi alanlar koruma-kullanma ilkeleri dikkate alınarak turizm pazarına sunulmalıdır. Ayrıca Karadeniz Bölgesi'nin kesintisiz en uzun kumsalına sahip ili olan Samsun'da taşıma kapasitesinin üzerinde kıyı kullanımı, kum zambakları gibi koruma altındaki türleri tehdit etmektedir. Bu nedenle nesli tehlikede olan kum zambaklarının yetiştiği alanların bilim insanları ve yerel yöneticilerle oluşturulan kurullarca tespit edilmesi ve bu alanlarda plaj kullanımına yönelik tedbirler alınması, kum zambaklarının yoğunlaştığı Alaçam ilçesinde bulunan Geyikkoşan Sahili gibi alanlara uyarı levhalarının asılması ya da kum zambaklarının yetişme

dönemlerinde kumsalın kapatılması önerilmektedir. Vezirköprü ilçesinde bulunan Şahinkaya Kanyonu, Samsun'un en fazla ziyaretçi alan destinasyonlarından biridir. Kanyonun ziyaretçi sayısı, özellikle yaz mevsiminde, dinî ve millî bayramlardaki tatil günlerinde yoğunlaşmaktadır. Bu dönemlerde taşıma kapasitesini zorlayan ziyaretçi sayısının artması, doğal ve kültürel çevrenin bilinçsizce kullanılmasına yol açmakta ve sürdürülebilirlik açısından endişe uyandırmaktadır. Bu durum, Şahinkaya Kanyonu'nda sürdürülebilir turizm planlamasına ihtiyaç olduğunu göstermektedir.

Turizmin ulusal ve yerel ekonomi üzerinde olumlu etkisinin yanında somut ve somut olmayan kültürel miras üzerindeki negatif etkisinin azaltılması, sürdürülebilir turizmin en önemli ilkelerinden biridir. İldeki ahşap camiler, Alaçam, Havza, Vezirköprü yanında il merkezi ve diğer ilçelerde bulunan ve il turizm envanterinde de kayıtlı konakların mimari dokularıyla korunarak kullanılmaları gerekmektedir. Samsun, sel ve deprem gibi doğal afetlerin yaşanma olasılığı yüksek iller içerisindedir. Samsun'da deprem kuşağında yer alan Ladik, Havza ve Vezirköprü'deki tarihî eserler, depremden olumsuz etkilenme riskiyle karşı karşıyadır. Özellikle yapımı tamamlan yeni Samsun Müzesi açılmadan önce sel riskinden koruyacak önlemler alınmalıdır. Tarihî ve kültürel miras değerlerinin, depreme karşı güçlendirilmeleri gerekmektedir. Ahşap camiler ise gerek dinî amaçlı kullanım gerekse turizm kaynaklı yangın tehdidiyle karşı karşıyadır. Ahşap camilere yangına riskine karşı yangın detektörleri takılmalı, cami görevlilerine ahşap camilerin tarihî önemi ve korunmalarıyla ilgili eğitimler düzenlenmelidir.

Turizmin, yerel halkın sosyal ve ekonomik yaşamı üzerinde olumlu etkilerinin yanında kültürel yozlaşma ve kültürel değişim gibi negatif etkilerinin olduğu da unutulmamalıdır. Özellikle turizmden daha fazla gelir elde edebilmek için yerel kültürü simgeleyen yemekleri farklı ülkelerin kültürüne ait yemeklere benzetme çabalarından kaçınılmalıdır. Yerel üretim için kırsal üretim kooperatifleri kurulmalı ve üretilen tarımsal ürünlerin hizmet standartları tespit edilerek bunların turistik ürüne dönüştürülmesi sağlanmalıdır. Samsun'da kırsal turizmin geliştirilmesi için sertifika programları ile yerel işletmeler ve halk eğitilmeli, eğitimler teşvik edilmelidir.

8. Gastronomi Kaynaklarını Etkin Kullanma

Samsun, gastronomi ürünleri açısından önemli bir birikime sahiptir. Bu gastronomi zenginliğinin oluşmasında tarımsal ürün çeşitliliği ve doğal gastronomi kaynaklarının zenginliğinin yanında, Samsun'un birçok kültüre ev sahipliği yapmış olmasının da önemli bir etkisi vardır. Bu zenginliğin kayıt altına alınabilmesi için uzman bir ekip tarafından öncelikle Samsun Gastronomi Envanteri çıkarılmalı, envanterde yer alan yemeklerin yapılış şekilleri yazılı ve görsel yöntemlerle kayıt altına alınmalıdır. Saha çalışmalarıyla unutulmuş ve unutulmaya yüz tutmuş lezzetler tespit edilmelidir. Bafra kaymaklı lokumu, Bafra nokulu, kaz tiridi, Bafra pidesi, Çarşamba pidesi, Çarşamba kıvratması, Yakakent mantısı, Terme pidesi ve Samsun simidi, Samsun'un coğrafi işaretli yemekleridir. Ancak Samsun'un zengin yemek kültürü için bu sayı azdır. Özellikle Vezirköprü erikli yemeği, Samsun madımağı, Vezirköprü semaver çayı, haluşka çorbası, baklalı sarma, katık sündürmesi, Çakallı menemeni, Oymaağaç sırk kebabı gibi yemeklerin coğrafi işaretleri alınmalıdır.

Samsun, zengin bir yemeklik yabani ot varlığına sahiptir. Bu otlardan yapılan yemeklerin yarıştığı "Ot Yemekleri Festivali" düzenlenmektedir. Ancak bu festival, yerel düzeydedir ve festivalin ulusal hatta uluslararası düzeye taşınması için girişimler ve tanıtımlar yapılmalıdır. Ayrıca yabani otlar arasında, madımak gibi kurutulduktan sonra da yemeği yapılan otlar da bulunmaktadır. Bu kurutulmuş yabani otlar, nereden toplandığı ve yemeğinin nasıl yapıldığını anlatan kılavuzlar kumaş bezlere konularak turistik ürüne dönüştürülmelidir.

Gastronomi kaynaklarını turizmde etkin kullanabilmesi için Samsun'un en önemli avantajı, İç Anadolu'yu Karadeniz'e bağlayan yol kavşağında bulunmasıdır. İç kısımda Havza'dan; doğuda Terme'ye; batıda Yakakent'e kadar uzanan transit yol boyunca yerel gastronomi değerlerini sunan işletmelerin sayılarını arttırmak ve/veya mevcut işletmelerin menülerine bu yerel yemekleri eklemek önemlidir. Ayrıca konaklama tesisleri ve misafirhanelerin menülerine, yerel mutfak kültürüne ait yemekler eklenmelidir. Bununla birlikte Doğu Karadeniz turlarının genellikle başlangıç noktası olan Samsun şehir merkezinde ve özellikle Onur Anıtı çevresinde gastronomik ürünlerin tanıtımı için tadım merkezleri oluşturulmalıdır.

Doğrudan gastronomik ürünlere yönelik gerçekleştirilmesi gereken uygulamaların yanı sıra gastronomik ürünlerin birçok turizm ürününe entegre edilerek sunulması da ayrıca önemlidir. Örneğin; Kurtuluş Yolu güzergâhında oluşturulabilecek lezzet durakları ile kültür ve tarihin gastronomi ile birleştirildiği bir zenginlik oluşturulabilir. Özellikle yenilebilir otların sağlık turizmi kapsamında yer alabileceği menülerin oluşturulması, farklı amaçlarla seyahat edenlerin de Samsun'un gastronomik ürünleri ile karşılaşmasını sağlayabilir.

9. Dijitalleşme ve Akıllı Turizm Uygulamalarını Etkili Kullanma

Samsun'un turistik değerlerinin her birini kapsayan dijital platform/mobil uygulama oluşturulmalıdır. Söz konusu dijital platform/mobil uygulama, Türkçenin yanında İngilizce, Almanca, Rusça, Fransızca, İspanyolca, Arapça, Yunanca ve Çince olmalıdır. Bu dijital platform/mobil uygulama hem potansiyel ziyaretçilere hem de Samsun'a gelen turistlere hizmet etmelidir. Yurt dışından gelen bir turist, gastronomi turizminden yararlanmak istediğinde portalda bulunacak gastronomi turizmi butonuna tıklayarak Samsun'un gastronomik ürünlerinin neler olduğu ve bu ürünlere nereden ulaşabileceğine yönelik bütün bilgilere erişebilecektir. Söz konusu dijital platform/mobil uygulama, sosyal medya hesapları ile bağlantılı olacaktır. Bu platform; Samsun'daki tüm turizm çeşitlerini bünyesinde barındırmasının yanı sıra bir turistin şehirde yaşadığı sorunların ilgili ve yetkili kurumlara doğrudan yönlendirilmesini sağlayan bir özelliğe de sahip olmalıdır. Böylece turizme yönelik bütün sorunlar, hızlıca çözüm merkezine ulaştırılabilecek ve sorunların çözümüne yönelik daha hızlı adımlar atılabilecektir. Kullanımda olan mobil uygulama, bu bilgiler çerçevesinde gözden geçirilerek turizm odaklı bir yaklaşımla, turizm ve dijital içerik uzmanlarının görüşleri doğrultusunda yeniden tasarlanmalıdır. Ayrıca bu hususta dünyada iyi uygulama örnekleri titizlikle incelenmelidir.

Samsun'un turizm varlıklarının akıllı turizm uygulamaları ile desteklenmesi de önemli bir adım olarak görülmektedir. Samsun'da ön plana çıkan turistik ürünlerin dijital alt yapı ile desteklenmesi ve turistik çekim merkezlerinde kişiselleştirilmiş hizmet sunularak farklı ve çarpıcı turistik ürünler oluşturulması girişimlerine başlanmalıdır.

10. Tematik Rotalar Geliştirme

Kurtuluş Yolu Rotası: Kurtuluş Savaşı'nın en önemli mihenk taşlarından birini Samsun oluşturmaktadır. Atatürk'ün Bandırma Vapuru'ndan Samsun'a indiği nokta olan Tütün İskelesi'nden başlayan Kurtuluş Yolu, Atatürk'ün Havza'ya geçiş güzergâhından devam etmektedir. Bu rotada Onur Anıtı, Gazi Müzesi, Çakallı Taşhan, Taş Köprü ve Çakallı Çivisiz Cami yer almaktadır. Rotanın sonlarına doğru ise Havza Atatürk Evi yer almaktadır. Rota üzerinde, yörenin önemli gastronomi örneklerinden biri olan Çakallı menemeni yenebilmektedir. Yol yapımı ve levhalama çalışmalarının geliştirilmesi gereken Kurtuluş Yolu'nda ürün zenginleştirme çalışmalarının yapılması ve rotanın bütünleşik turizm anlayışı içerisinde Amasya, Sivas ve Erzurum'a kadar devam etmesi, cazibesini artıracaktır. Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşlarının Samsun'dan Havza ve Amasya'ya giderken kullandığı 131 km'lik tarihi

Kurtuluş Yolu güzergahının yapılacak fizibilite çalışmaları sonrasında “millî park” olarak ilan edilmesi için sürecin başlatılması önerilmektedir.

Ahşap Camiler Rotası: Ahşap camiler; yapım teknikleri, kullanılan malzeme ve süsleme unsurlarıyla önemli yapılardır. Samsun, yüzün üzerinde ahşap cami ile Türkiye’de ilk sırada yer almaktadır. Tunç Çağı’na kadar uzanan ahşap yığma yapım tekniği ve ahşap çantı sisteminin önemli unsurlarından olan ahşap camiler, yapımlarında çivi kullanılmaması ile dikkat çekmektedir. Samsun’un hemen her ilçesinde dağınık bir şekilde bulunmalarından dolayı bu değerli kültürel miras unsurlarını, Çarşamba, Terme, Ayvacık ve Salıpazarı Ahşap Camiler Rotası; Kavak ve Asarcık Ahşap Camiler Rotası; Vezirköprü Ahşap Camiler Rotası ve 19 Mayıs, Bafra, Alaçam ve Yakakent Ahşap Camiler Rotası olarak dört farklı rotada tasarlamak mümkündür. Bu camiler içerisinde yer alan, Samsun’un Çarşamba ilçesinde bulunan Göğceli Camii, Türkiye’deki en eski çivisiz ahşap cami ünvanına sahiptir. Ayrıca depreme dayanıklı olması için ahşap takozlar üzerine inşa edilmesi ve kalem işi süslemeleriyle farklı bir mimariye sahiptir. Nakışları kök boyadan kalem işi olarak yapılan ve arıların dışarıdan girerek cami mihrabında bal yaptıkları, özel bir bölmenin olduğu Bekdemir Camii; sosyoekonomik yapı ve doğal çevre faktörleriyle mabetler arasındaki derin ilişkiyi bu özelliği ile yansıtır. Ayrıca Göğceli Ahşap Camii için UNESCO Kültürel Miras Listesi’ne başvuru sürecinin başlatılması önerilmektedir.

Ladik Ambarköy Açık Hava Müzesi, Akpınar Eğitim Müzesi, Akdağ Yaylaları ve Kayak Merkezi Rotası: Samsun ve çevresinin önemli kültür unsurlarından birini ahşap yapılar oluşturmaktadır. Dinî yapıların yanında mesken ve eklentiler de yöredeki ahşap malzemeli yapılardandır. Ahşap camiler gibi çivi kullanılmadan, çantı tekniği kullanılarak inşa edilen tahıl ambarları, yörenin özgünlüğünü koruyan sivil mimari eserlerindedir. Ladik Ambarköy, ahşap mimarisinde Osmanlı Dönemi özelliklerini yansıtmaktadır. Buğday saklama ambarları, ahşap evleri, sergeni, mısır serenderleri, su kuyuları ve 300 yıllık Şeyhülislam Mehmet Efendi Camii önemli çekiciliklerdendir. Hemen yanında yer alan Akpınar Köy Enstitüsü döneminden itibaren kullanılan, eğitim-öğretim araçlarının sergilendiği Akpınar Eğitim Müzesi, Türk eğitim tarihi açısından büyük öneme sahiptir. Rota üzerinde yer alan Akdağ Yaylaları, endemik bitki çeşitliliği ve yayla evleriyle ilgi çekicidir. Orta Karadeniz’in tek kayak merkezi olma özelliğine sahip Akdağ Kayak Merkezi, kış aylarında kayak; yaz aylarında ise çim kayağı yapma fırsatı sunmaktadır. Ladik Ambarköy Açık Hava Müzesi-Akpınar Eğitim Müzesi-Akdağ Yaylaları ve Kayak Merkezi rotasının doğa ve kültür turizm temalı yürüyüş rotası olarak planlanması ve yönlendirme levhalarının güncellenmesi sürecinin başlatılması önerilmektedir.

Ladik Hamamayağı ve Havza Kaplıcaları Rotası: Karadeniz Bölgesi’nin Anadolu’ya açılan kapısı konumundaki Samsun, kaplıcalarıyla da ünlüdür. Ladik Hamamayağı ve Havza Kaplıcaları, İç Anadolu’yu Karadeniz Bölgesi’ne bağlayan yol kavşağında olmaları nedeniyle ulaşılabilir bir konumdadır. Sularının mineral özellikleri ve sıcaklık değerleriyle benzerlerinden ayrılan Havza Kaplıcaları, bu niteliğini Roma Dönemi’nden günümüze kadar kesintisiz bir şekilde sürdürmektedir. Şifalı suları; romatizmal hastalıkları, psikolojik rahatsızlıkları, cilt hastalıklarını, nörolojik hastalıkları ve ortopedik rahatsızlıkları iyileştirici özelliğe sahiptir. Mustafa Kemal Atatürk’ün de övgüyle bahsettiği Havza Kaplıcaları ve ilçenin tarihî, doğal güzellikleri bu rotada anlatılır. Ladik Hamamayağı ve Havza Kaplıcaları rotasının sağlık turizmi temalı kaplıcalar rotası olarak planlanması sürecinin başlatılması önerilmektedir. Ayrıca bütünleşik turizm yaklaşımına bağlı kalınarak kaplıcalar rotasının Vezirköprü tarihî ve kültürel peyzaj alanı, Oymağaç (Nerik) Höyüğü ve Şahinkaya Kanyonu Rotası’na entegre edilmelidir.

Vezirokprü Tarihi ve Kültürel Peyzaj Alanı, Oymaağaç (Nerik) Höyüğü ve Şahinkaya Kanyonu Rotası: Osmanlı Devleti'nde Köprülüler Dönemi olarak adlandırılan süreçte sadrazamlar yetiştiren Vezirokprü, tarihi ve kültürel çekiciliklerinin yanında doğal güzellikleri ile de ünlüdür. Vezirokprü; tarihi hanları, hamamları, namazgâhı, camileri, bedesteni ve sokak sağlamaştırma çalışmaları tamamlanan sivil mimari örnekleriyle bugün hâlâ o döneme tanıklık etmektedir. Vezirokprü yassı semaveri, Susuzbezi dokumaları, Tahtaköprü kilim ve boncuklu taç dokumaları rotanın kültürel yapısını yaşatan el sanatlarındandır. Oymaağaç (Nerik) Höyüğü'nde yapılan kazılarda, yörenin Kalkolitik Dönem'den günümüze kadar yerleşme tarihini anlatan önemli arkeolojik eserlere ulaşılmıştır. Ayrıca Hititlerin kutsal şehri Nerik olduğu kesinleşen Oymaağaç Höyüğü, kutsal pınarı (potern) ve nekropol alanıyla da rotanın önemli unsurudur. Açık hava müzesi konseptine uygun olan Vezirokprü'nün tamamlayıcı doğal unsurunu ise Şahinkaya Kanyonu oluşturur. Kanyonda hâlihazırda tekne turları yapılmaktadır. Yapılacak seyir terası, yürüyüş parkurları ve tırmanma alanlarıyla kanyonun ve rotanın çekiciliği artırılabilir. Ayrıca Vezirokprü Tarihi ve Kültürel Peyzaj Alanı, Oymaağaç (Nerik) Höyüğü ve Şahinkaya Kanyonu'nun UNESCO Karma Miras Listesi'ne başvuru sürecinin başlatılması önerilmektedir.

Kızılırmak Deltası ve Kuş Cenneti Rotası: Kızılırmak Deltası ve Kuş Cenneti, Türkiye'nin UNESCO Doğal Miras Geçici Listesi'ndeki üç doğal değerinden biridir. Kızılırmak Deltası, Karadeniz sahilinde doğal özelliklerini koruyabilmiş en büyük sulak alandır. Deniz, ırmak, göl, kumul, sazlık, bataklık, orman ve tarım alanları gibi hayat ortamlarının sağlıklı bir ekosistem içinde bir arada bulunması, Kuş Cenneti'ne biyolojik bakımdan zenginlik ve çeşitlilik sağlamaktadır. Kuş Cenneti'nde bugüne kadar 340 kuş türü saptanmıştır ve dünyada nesli tehlike altında olan 24 kuş türünden 15 tanesi deltada tespit edilmiştir. Kızılırmak Deltası Kuş Cenneti'nde, görüntü izleme merkezi, sergi salonu ve bölgeye has ürünlerin tanıtıldığı satış reyonu ve kuş gözlem kulesi bulunmaktadır. 12 kilometrelik rota; bisiklet, elektrikli araçlar, atvler ve tur otobüsü ile gezilebilmektedir. Batı ve doğu yönlü çift girişi bulunan rota boyunca kuş türlerinin yanında sürüngenler, mandalar ve yıldı atlarını görmek mümkündür. Rota, İkiztepe Höyüğü ve Kapıkaya'ya entegre edilerek genişleme olanağına sahiptir. İkiztepe Höyüğü; Antik Çağ ve hemen sonrasına ait kalıntıları, tümülüsleri, kaya mezarları, kale ve köprü kalıntılarının yanında yanmış kütük ev kalıntılarıyla da yörenin Antik Dönem'deki mimari yapısını gösteren bir özelliktedir. Kapıkaya ise geleneksel olarak yapılan Kapıkayafest ile çeşitli spor dallarını aynı ortamda sunarak ulusal ve uluslararası birçok sporcuyu ve doğa severleri her yıl konuk etmektedir. Yörenin doğal, tarihi ve kültürel özelliklerinin yanında rotada Bafra'nın gastronomi kültürünün tanıtımı da önemlidir. Kızılırmak Deltası ve Kuş Cenneti'nin UNESCO Doğal Miras Kalıcı Listesi'ne alınması süreci hızlandırılmalıdır.

11. Kent Peyzajını Düzenleme ve Rekreatif Alanları Artırma

Samsun'daki turistik çekim unsurlarının daha cazip hâle getirilebilmesi için peyzaj düzenleme çalışmaları önemlidir. Ayrıca turistik çekim merkezlerinde oluşturulabilecek rekreatif alanlar, ziyaretçilerin kalış süresini arttırabilecektir. Tematik rotalarda da yer alan ve Samsun için önemli bir değer olan Kurtuluş Yolu'nda, belirli noktalarda çevre düzenleme çalışmaları yapılabilir. Örneğin; güzergâh üzerinde Samsun'un semaver kültürünün aktarımı sağlayacak noktalar belli mesafelerde oluşturulabilir. Bu dinlenme noktalarında, çocukların da eğlenceli bir biçimde vakit geçirebileceği alanlar oluşturulabilir. Aynı öneriler; Kurtuluş Yolu güzergâhının yanı sıra Kapıkaya ve Şahinkaya Kanyonu için de geçerlidir. Yalnızca bir turistik ürüne odaklanmaktan ziyade peyzaj düzenlemeye ve rekreatif alanları arttırmaya yönelik çalışmalar, ilgili çekim merkezlerinde ziyaretçilerin geçirebileceği süreyi uzatacaktır. Vezirokprü, eski evlerin ve konakların yoğun olduğu bir yerleşim yeridir. Son yıllarda yapılan restorasyon çalışmalarının sahası genişletilmeli, şehir merkezinin

görünümü değiştirilmelidir. Düzenleme çalışmaları yalnızca restorasyon çalışmaları ile sınırlı kalmamalı, tarihî evler ve konaklar yaşayan alanlara dönüştürülmelidir. Bu konaklar, kapasitelerine göre farklı etkinliklere, deneysel turizm uygulamalarına ev sahipliği yapabilir.

12. Deneysel Turizm Uygulamalarını Artırma

Farklı kültürleri ve kültür varlıklarını görmenin, tanımanın, deneyimlemenin hatta katılımcısı olmanın öne çıktığı seyahatlere olan ilginin son yıllarda hızla arttığı görülmektedir. Samsun, deneysel turizm uygulamalarının yapılabileceği, birçok geleneksel el sanatı ve kültür unsuruna sahiptir. Kültür turistleri, tarihî ve kültürel değerler ile doğal miras alanlarının tümünü içeren, bütüncül bir deneyim ararlar. Kızılırmak Deltası ve Kuş Cenneti Rotası üzerinde, deltanın önemli yerel ekonomik faaliyetlerinden olan goga söküümü, saz kesimi, Bafra zembil örücülüğü, manda sütünden yoğurt yapımı, Bafra pidesi pişirme deneyimleri ziyaretçilere sunulabilir.

Ladik Ambarköy Açık Hava Müzesi, Akpınar Eğitim Müzesi, Akdağ Yaylaları ve Kayak Merkezi Rotası üzerinde, madımak gibi yabancı ot yemeği yapabilecekleri bitkileri toplama ve pişirme deneyimleri ziyaretçilere yaşatılabilir. Ziyaretçiler; geleneksel el sanatlarından semaver yapımını, çay demlemeyi, kilim, boncuklu taç ve bez dokumayı Vezirköprü Tarihî ve Kültürel Peyzaj Alanı, Oymaağaç (Nerik) Höyüğü ve Şahinkaya Kanyonu Rotası'nda deneyimleyebilir. Ladik Hamamayağı ve Havza Kaplıcaları Rotası'nda yer alan tarihî Havza Aşevi'nde, coğrafi işaretli ürün olan kaz asma ve tirit yapma geleneği deneyimlenebilir. Roma Dönemi'nden antik bir hamamın bulunduğu Havza kaplıcalar bölgesinde, kaplıcaların yanında çamur banyolarının kurulmasıyla turistlere farklı deneyimler sunulabilir. Yine Kızılırmak ve Yeşilirmak havzalarında yer alan Samsun'un birçok köyünde ekoturizm olanakları mevcuttur ve bu bölgede oluşturulabilecek ekoturizm köylerinde turistlere farklı deneyimler sunulabilir. Doğayı korumaya yönelik etkinlikler, sürdürülebilir turizm ilkeleri çerçevesinde Kızılırmak Deltası'nda düzenlenebilir.

13. Nitelikli Hediyelik Eşya Envanterini Geliştirme

Samsun'un Karadeniz'i İç Anadolu'ya bağlayan bir kavşak noktasında olması, hediyelik eşyaların pazarlanmasında önemli bir avantajdır. Özellikle belirlenen rotalarda hediyelik eşya reyonlarının kurulması önemlidir. Hediyelik eşya satış reyonlarının kurulacağı yerler arasında; Şahinkaya Kanyonu Adatepe Sapağı, Havza şehir merkezinde bulunan Kevser Parkı, Kızılırmak Deltası ve Kuş Cenneti'nin doğu ve batı girişleri, İlkadım Onur Anıtı'nın bulunduğu Atatürk Parkı, tarihî Çarşamba Köprüsü girişi bu noktalardan bazıları olarak önerilmektedir.

Kaybolmaya yüz tutan geleneksel el sanatlarına ait ürünlerin envanterinin oluşturulması ve bu ürünlerin hediyelik eşya olarak tasarlanması için uzman desteği alınmalıdır. Samsun, Atatürk ve Amazonlar temaları ile kültürel ve tarihî yerleri simgeleyen hediyelik eşyalar tasarlanmalı ve bu ürünlerin internet ortamında da satışını sağlayacak bir sitenin kurulması ya da hâlihazırda bulunan alışveriş siteleri üzerinden satışın yapılabilmesi sağlanmalıdır. Hediyelik eşya önerileri arasında; Vezirköprü semaveri, Atatürk Anıtı maketi, yemeklik yabancı otlar, Bandırma Vapuru maketi, Vezirköprü susuz bezi ve kilim dokumalı cep telefonu, tablet ve dizüstü bilgisayar çantası, Amazon kadınlarını simgeleyen biblolar ilk akla gelenlerdir. Bununla birlikte hediyelik gastronomik ürünler üzerinde fikir yürütülmelidir.

14. Turistik Noktalara Erişimi Geliştirme ve Yönlendirme Levhalarını Tamamlama

Turizmde yönlendirme ve ulaşılabilirlik sorunları, Samsun'da acilen çözüm gerektiren sorunlar arasındadır. Samsun'da bulunan doğal, tarihi tescilli kültür varlıkları ve kazı alanları vb.

çekiciliklere nasıl gidileceğini gösteren yönlendirme levhalarında bazı noktalarda eksiklikler bulunmaktadır. Tabelalar, turistik çekim merkezlerini birbirine bağlayacak ve ziyaretçileri yönlendirecek şekilde görünür ve anlaşılır hâle getirilmelidir. Bu düzenleme için mutlaka uzman desteği (coğrafya, tarih ve turizm akademisyenleri) alınmalıdır. Özellikle Kurtuluş Yolu'ndaki beton yol yapımı çalışmaları tamamlanmalı ve güzergâh üzerindeki yönlendirme levhaları sıklaştırılmalıdır. Nerik ve İkiztepe gibi iki önemli kazı alanı arasında, Şahinkaya Kanyonu üzerinden ulaşım sağlamaya yönelik beyin fırtınasına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu hususta da hiçbir turistik çekim merkezini ve turistik ürünü göz ardı etmeyecek şekilde planlama yapılmalı ve mutlaka uzman görüşü alınmalıdır.

Turizmde yönlendirme levhalarının yanında bilgilendirme ofisleri de önemlidir. Modern dijital ofis konseptine uygun olarak Samsun'un turizm değerlerinin her birini tanıtan, nasıl gidileceği, nerede konaklanabileceği gibi başlıkları içeren dijital ofisler oluşturulmalı ve şehrin ana güzergâh noktalarına (Havza girişi, Atatürk Parkı, Havza-Vezirköprü Sapağı, Samsun Şehirlerarası Otobüs Terminali, Çarşamba Havaalanı vb.) yerleştirilmelidir. Söz konusu bu ofisler, Türkçe, İngilizce, Almanca, Rusça, Fransızca, İspanyolca, Arapça, Yunanca ve Çince gibi dillerde bilgilendirmeler yapılmalıdır. Söz konusu ofislerde kiosklerden yararlanılabilir. Samsun Büyükşehir Belediyesi tarafından hizmete sunulan Samsun Mobil Uygulaması'nın bu dijital ofislerle entegrasyonu sağlanmalıdır. Bu uygulama, "Dijitalleşme ve Akıllı Turizm Uygulamalarını Etkili Kullanma" başlığı kapsamında önerilen şekilde güncellenmelidir.

15. Doğa Turizmine Yönelik Turistik Ürünleri Çeşitlendirme

Samsun; kanyonları, yaylaları, dağları, şelaleleri, doğal plajları ve gölleriyle doğa turizmine yönelik potansiyel turistik ürün zenginliğine sahiptir. Ancak söz konusu doğal kaynaklar, başlı başına birer turistik ürün niteliği kazanmamaktadır. Doğa turizmi ürünleri, diğer turistik çekim unsurları ve deneyimsel turizm uygulamaları ile mutlaka desteklenmelidir.

İlin farklı noktalarına dağılmış şelaleler (Karacaören Şelalesi, Kabaceviz Şelalesi ve Tekkeköy Kurşunlu Şelalesi), Şahinkaya Kanyonu, Ladik Gölü ve yüzer adaları, Ayvacık baraj gölleri, Vezirköprü Kunduz ve Ladik Akdağ yaylaları, Kapıkaya ve Nebiyan dağları, Çakırlar ve Hacıosman Subasar ormanları doğa turizmi için tespit edilen noktalar arasındadır. Bu noktalardan Nebiyan, Kunduz, Şahinkaya ve Kapıkaya'da hâlihazırda doğa turizmi festivalleri düzenlenmektedir. Ancak bu festivaller çoğunlukla yerel özellikler taşımaktadır. Festivallerin uluslararası tanınırlığını artıracak tanıtımların yapılması gereklidir. Samsun'da doğa turizminde potansiyel aktiviteler arasında; tırmanma, yürüyüş, dağ bisikleti yarışları, kano yarışları, yamaç paraşütü ve yaban hayatını gözlemlemenin yanı sıra mutfak, kültür ve sağlıklı yaşam odaklı aktiviteler gelmektedir. Öncelikle doğa festivallerine kaynak oluşturan doğal çekicilikler arasında, bütünleşik turizm anlayışı içerisinde bölgesel bir ağ kurulmalıdır. Festivalleri tek tek tanıtmak ve birbirinden uzak, farklı tarih aralıklarında düzenlemek yerine bütünleşik bir tanıtım ve festival takvimi oluşturulmalıdır. Doğa odaklı festivalleri farklı destinasyonlarda bir arada gerçekleştirmek, turizmin il geneline yayılmasını ve yerel toplumun turizmden daha fazla pay almasını sağlayacaktır. Ayrıca festivallerin daha kapsamlı ve yaygın etki ile gerçekleştirilmesini de sağlayacaktır. Bütünleşik doğa turizmi festival planlamasının yapılmasıyla birlikte festival alanlarına yönelik ulaşım ve bilgilendirme çalışmaları yapılmalıdır. Trekking güzergâhı olarak tespit edilen rotalarda her türlü tanıtıcı, bilgilendirici materyallerin yapımı ve yerleştirme işlemleri tamamlanmalıdır.

16. Kamp ve Karavan İşletmeciliğini Geliştirme

Samsun'un bulunduğu bölge; transit yolların kavşak noktasında olma özelliği, uzun kumsalları, dağ ve yaylaları, tarihî ve kültürel değerlerinin çeşitliliği ile kamp ve karavan işletmeciliği için önemli fırsatlar sunmaktadır. Terme ve Çarşamba ilçelerinde bulunan karavan parkları ve kamping alanları; çadırlara, karavanlara, mobil eğlence konutlarına ve hafif eğlence konaklamalarına ev sahipliği yapacak şekilde tasarlanmalıdır. Atakum Marina, yüksek teknoloji ve enerji verimliliği yüksek karavan tiplerinden biri olan deniz karavanı için önemli bir potansiyele sahiptir. Ayrıca Nebiyan, Akdağ ve Kapıkaya'da yeni kamping alanları ve karavan parkları oluşturulmalıdır. Terme ilçesi de doğal yaşam parkı ve bitki müzesi için uygun özelliklere sahiptir. Bununla birlikte kamp ve karavan zahmetine katlanmak istemeyip doğa ile bütünleşmek isteyen potansiyel ziyaretçiler için glampingi düşünmek gerekmektedir. Glamping, çadır ve karavanla sınırlı olmayıp ağaç evlerden minik evlere ve ekolojik kapsüllere kadar pek çok konaklama türüne olanak sağlamaktadır. Vezirköprü, Ladik, Yakakent, Alaçam Bafra bölgeleri, glamping için uygun lokasyonlardır. Vezirköprü Kunduz Ormanları'nda yörenin yerel mimarisini yansıtan, ahşap yığma tekniğiyle, çivisiz bir şekilde yapılacak ağaç evlerle yörede glamping geliştirilebilir. Ekokapsüller düşünülerek doğa ile bütünleşmek isteyen ve lüks turizm arayan potansiyel ziyaretçiler için Kızılırmak Deltası'nda deneyimsel turizm olanağı sunulabilir.

17. Tanıtımda Bölgesel İş Birliği Yapma

Turizmde rekabet; yalnızca yerel ve bölgesel olmaktan çok, artık küresel rekabete dönüşmüştür. Aynı coğrafyada benzer ve birbirinin tamamlayıcısı turizm ürünlerine sahip olan Amasya, Çorum, Tokat, Ordu, Giresun, Sinop ve Samsun; birbirleriyle rekabet etmek yerine OKA, DOKAP gibi kalkınma ajanslarının koordinatörlüğünde ortak bir turizm eylem planı oluşturmalı ve ortak pazarlama çalışması içerisinde olmalıdır. Tarihte aynı sancağa bağlı olan (Samsun'un bazı ilçeleri Canik Sancağı'na; bazı ilçeleri Amasya Sancağı'na bağlıydı.) bu iller, çoğunlukla ortak bir kültür ve tarihî yapıya sahiptir. Kurtuluş Yolu Rotası'nı Samsun'dan başlatıp Havza'da bitirmek, oldukça yetersizdir. Bu rotanın Amasya'ya ve hatta daha uzak bir hedef olarak düşünülüp Erzurum'a, sonrasında Sivas'a ve sonunda Ankara'ya kadar uzatılması, rotayı daha anlamlı ve çekici hâle getirecektir. Yine Hititlerin kutsal şehri Nerik ile Hititlerin başkenti, Çorum'da yer alan Hattuşaş arasındaki tarihî yolu canlandıracak Nerik-Hattuşaş Rotası'yla turizmde bölgesel bütünleşme sağlanabilir. Nerik-Hattuşaş arasında Amasya da yer alacaktır. Bütünüyle bakıldığında Samsun, Amasya ve Çorum'un bu uğurda birlikte hareket etmeleri, her üç il için de oldukça faydalı olacaktır.

Karadeniz dağları boyunca uzanan Yeşil Yol Projesi, turizmde bölgesel bütünleşmeyi sağlayabilecek, önemli bir araçtır. Yaylaları tek tek turizm pazarına sunmak yerine, "Karadeniz Yaylaları Rotası" ile Samsun'un doğu illeriyle bütünleşmesi sağlanabilir.

18. Medikal Turizmde Bölgesel Marka Olma

Samsun, nitelikli doktor ve hastaneleriyle özellikle medikal turizm (medikal estetik, diş estetiği ve plastik cerrahi) alanında önemli bir potansiyele sahiptir. Samsun'da, 5 kamu hastanesi ile tüm özel hastane ve üniversite hastanelerinin sağlık turizmi yetki belgesi bulunmaktadır. Ancak kamu hastanelerinde, uluslararası hastaların sağlık turizminden yararlanabileceği bir strateji, planlama ve anlayış bulunmamaktadır. Kamu hastanelerinde sağlık turizmi birimi bulunmasına rağmen bu birimlerde çalışanların yabancı dil bilgileri yetersizdir. Öncelikle bu birimlerde çalışanlara dil eğitimi başta olmak üzere gerekli eğitimler verilmelidir. Ayrıca bu hastanelerin hiçbirinin pazar olarak görülen ülkelerle ikili anlaşması yoktur. Bu anlaşmaların yapılması gerekir. Kamu

hastanelerinde tedavi görecek sağlık turistlerinin konaklayacakları konaklama tesisleri ya da anlaşmalı oteller bulunmamaktadır. Yine hasta transferi için belirlenmiş bir araç ve refakatçi bulunmamaktadır. Gelen hastaların ilk muayenesini yapacak ya da çevrim içi muayene edecek hekimler tanımlanmamıştır. Bu tanımlamalar yapıldıktan sonra bunların bir internet sitesinde yayınlanması gerekir. Ayrıca tüm reklam ve tanıtım hizmetlerinin tek bir koordinasyon merkezinden yönetilmesi, günlük, haftalık ve aylık olmak üzere yayınlar yapılması, bu yayınlarda hekimlerin ön plana çıkarılması gerekmektedir. Bununla birlikte gelen hastaların gezeceği yerlerin ve hizmet alacağı yiyecek-içecek işletmelerinin tanımlanması ve bu işletmelerle resmî anlaşmalar yapılması gerekir. Eğer acente kullanılacaksa, acenteler ile gerekli anlaşmalar yapılmalı, iletişim bilgileri internet sayfası ve sosyal medya hesapları üzerinden paylaşılmalıdır. Özel hastaneler, özellikle muayenehane ve klinikler, müstakil olarak hasta transferi yapmaktadır. Bunun önüne geçilmeli ve tek bir koordinasyon merkezinde il genelindeki tüm veriler toplanmalıdır. Bu konuda İl Sağlık Müdürlüğü ile Kültür ve Turizm Müdürlüğü daha etkin rol almalıdır. Pazar ülkelerin sigorta şirketleri ile ikili anlaşmalar yapılmalıdır. Özellikle Samsun'un havadar ve sakin ilçelerine (Kavak, Ladik, Alaçam, Salıpazarı, Yakakent ve Ayvacık) yaşlı bakım köyleri kurularak, Kuzey Avrupa ülkeleriyle ikili anlaşmalar yapılarak hastaların bakımları burada yapılmalıdır. Terme'de bulunan eski kamu binası ve misafirhanesi, palyatif dönemi yaşayan hastaların tedavisi dışında da hasta ve yakınlarının turizme katılması için tasarlanmalıdır.

Cerrahi Aletler Müzesi ile Samsun sağlık turizmi bütünleştirilmelidir. Sağlık turizmi için gelen misafirler ve tur şirketleri buraya yönlendirilmelidir. Müzede cerrahi aletlerin kullanımı ile ilgili bilgi verecek hekim ya da uzmanlar bulundurulmalı, turistik çekicilik kazandıracak animasyonlar ya da sanal gerçeklik uygulamaları müzeye entegre edilmelidir. Havza ve Lâdik kaplıcalarının su analizleri yapıldıktan sonra içme kürü olarak şişelenmesi ve pazarlanması, çamur kürü ile turistik ürün çeşitliliğinin artırılması, Kızılırmak Deltası sulak alanında yetişen ve kısmen ticareti yapılan sülüklerin geleneksel ve tamamlayıcı tıp uygulamalarında kullanılmasıyla sağlık turizmindeki çeşitlilik artırılabilir.

Samsun'da sağlık turizmi için hedef pazar olarak Körfez ülkeleri, Orta Asya ve Avrupa ülkeleri görülmektedir. Orta vadede Antalya ve İstanbul'a direkt seferlerin artırılması, sağlık turizmi için destekleyici olacaktır. Uzun vadeli bir planlama ile Ocak ve Şubat aylarında Körfez bölgesi ve Ortadoğu'dan Samsun'a direkt uçuşların başlatılması ve hedef pazarlara yönelik uçuş sayılarının artırılması gerekmektedir.

19. Samsun Arkeoloji Müzesi'ni Açma

Samsun; Arkeoloji ve Etnografya Müzesi'nin uzun yıllardır kapalı olması nedeniyle ne yazık ki tarihî ve kültürel varlıklarını sergileme fırsatından yoksun kalmıştır. Yakın bir zamanda açılması planlanan yeni Arkeoloji Müzesi, Samsun'daki bu eksikliği ortadan kaldıracaktır. Yeni Arkeoloji Müzesi, içerisinde hem etnografik hem arkeolojik eserlerin sergileneceği, "yaşayan müze" olarak tasarlanmıştır. Müze; konferans salonu, Samsun ile ilgili yayınların olduğu kütüphanesi, çocuk müzesi, eser depoları, laboratuvarları, kitap kafesi, misafir sergi salonu, restoranı, konferans salonu, oto parkı, ulaşılabilirliği, mimari görünümü ve geniş rekreasyon alanı ile modern müze konseptindedir. İçerisinde özellikle Amisos hazineleri, Nerik ve İkiztepe höyüklerinden çıkarılan yazıtları, hem Karadeniz'i hem de Karadeniz'deki gemiciliği anlatan bir gösterim alanı ile zengin bir envantere sahiptir. Ancak bölge müzesi niteliğindeki, yeni Samsun Müzesi'nin kurulduğu yer, sel gibi bir doğal afetin etkileyebileceği bir lokasyondadır. Bu soruna karşı gerekli tedbirler alınmalıdır. Yaşayan müze konseptine uygun olarak müze; toplantı, sergi ve konferansların yapılacağı, kent insanının vakit geçirebileceği, eğitim kurumlarının yararlanabileceği, deneyimsel,

kültürel ve eğitimsel etkinliklerle kentin sosyal yaşamının bir parçası hâline gelebilecek bir boyut kazanmalıdır.

20. Kazı Alanlarını Turizm Talebi ile Birleştirme

Samsun'da, Oymaağaç (Nerik) ve İkiztepe höyüklerinde arkeolojik kazılar devam etmektedir. Oymaağaç'ın (Nerik), yapılan kazılar ve elde edilen arkeolojik bulgular ile Hititlerin hava tanrısı olan Nerik'in bulunduğu yer olduğu kesinleşmiştir. Hitit krallarının yılda birkaç kez bu kutsal alanı ziyaret ederek kurbanlar kestığı, kutsal pınarından sular içtiği belirtilmektedir. İkiztepe Höyüğü ise özellikle Kalkolitik Çağ'dan itibaren kullanılan ahşap mimari ile günümüzde bölgede yaygın olan ahşap çantı tekniğinin kökenini temsil etmektedir. Bu iki kazı alanının önemli özelliği, Altınkaya ve Derbent baraj gölleri yapılmadan önceki dönemlerde antik yollarla birbirine bağlanmasıdır. Kazı alanlarında öncelikli olarak tematik köyler kurulmalı, bu tematik köylerde kazı alanının mimari özellikleri ile dönemin sosyokültürel özellikleri yansıtılmalıdır. Kazı alanları, antik dönemdeki gibi birbiriyle bütünleştirilerek turizm pazarına sunulmalıdır. Geçmişte Bafra ile Vezirköprü arasında, Kızılırmak üzerinden yelkenli kayıklarla ulaşım yapıldığı bilinmektedir. Her ne kadar baraj gölleri bunu engellemiş olsa da yeni fırsatlar da sunmuştur. Hâlihazırda araçlar, Altınkaya Baraj Gölü'nün her iki yakasına basit tekneler aracılığıyla taşınmaktadır. Oymaağaç'ın (Nerik) birkaç kilometre yakınında bulunan Vezirköprü Çeltik köyü ya da Kuruçay Kayıkbaşı olarak bilinen alana ve Altınkaya Baraj Gölü'nün gövdesinin yakınına iskeleler kurulmalıdır. Baraj gölüne yerleştirilecek arabalı vapurlara, bu iskelelerden bindirilecek otobüs veya araçlarla iki yönlü olarak su ulaşımı sağlanabilir. Böylece Vezirköprü ve Bafra rekreasyon alanları ile Oymaağaç (Nerik) ve İkiztepe Höyüğü turizm talebi ile bütünleştirilmiş olacak ve Samsun'da turizm için yeni fırsatlar sunacaktır.

21. Amazon Köyü'nde Ürün Zenginleştirme

Amazonların günümüzden yaklaşık 5000 yıl önce, Samsun ve çevresinde kentler-devletler kurup anaerkil bir şekilde hayatlarını sürdürdükleri aktarılmaktadır. Amazonların özellikle bir dönem Terme'nin Gölyazı Mahallesi'nde yaşadıkları rivayet edilmektedir. Samsun'da Amazon kültürünün aktarılması için İlkadım'da yer alan Batıpark içerisinde bir Amazon Köyü oluşturulmuş ve bu savaşçı kadınların günlük yaşamını yansıtan balmumu heykelleri yerleştirilerek ziyarete açılmıştır. Efsaneler, turizmin önemli bir ürünü olup özellikle destinasyonun tanıtımı noktasında önemli bir araç niteliğindedir. Amazonlar, Samsun için uluslararası bir markaya dönüştürülebilir ve uluslararası tanıtımda öne çıkarılabilir. Ayrıca Amazon Köyü'nün genişletilerek Amazonları niteleyen animasyon alanları ve arkeoparkıyla güçlü bir hikâyelendirme yapılmalıdır. Amazonların günlük yaşamına uygun deneyimsel turizm uygulamaları bu alanda gerçekleştirilebilir. Samsun'un gastronomik ürünleri, Amazon teması ile birleştirilerek pazarlanabilir. Ayrıca Amazonlarla ilgili nitelikli hediyelik eşyalar üretilmeli, Amazonlar temalı festivaller ve kültürel etkinlikler düzenlemelidir. Bu hususlarda mutlaka konunun uzmanlarından destek alınmalıdır.

22. Mavi Bayraklı Plaj Sayısını Artırma

Samsun, Terme'den Yakakent'e kadar 120 kilometrelik bir kıyı şeridinde yer almaktadır. Bu kıyı şeridinde, bazı yerlerde genişliği 200 metreye ulaşan kumsallar bulunmaktadır. Samsun şehir merkezinde; Canik'te Mert; İlkadım'da Fener ve Atakum'da birçok mavi bayraklı plaj yer almaktadır. Bu plajların diğer bir özelliği ise Samsun'daki Doğupark ve Batıpark gibi rekreasyon alanları ile Samsun'daki kafe, restoran ve eğlence merkezleriyle bütünleşmiş olmasıdır. Samsun şehir merkezine yakın plajlara ilave olarak şehrin kıyı ilçelerindeki plajlara da mavi bayraklı plaj özelliği kazandırılarak mavi bayraklı plaj sayısı artırılmalıdır. Bu sayede, ziyaretçilerin diğer plajlara

yönlenmeleri sağlanarak Atakum Plajı üzerindeki taşıma kapasitesi sorunu da çözülmüş olacaktır. Hâlihazırda Atakum, Fener, Mert ve Altınkum plajlarında tuvalet ve duş gibi hizmetler sunulmaktadır. Bu plaj alt yapısı, şehrin diğer plajlarına da sağlanmalıdır. Samsun'da güneşli gün sayısının azlığı ve dalgalı gün sayısının fazlalığı ile rip akıntıları, deniz-kum-güneş turizminin en önemli sorunudur. Özellikle yeterli cankurtaran olmaması, tüm plajlarda güvenlik şeritlerinin olamaması ve kum kayması gibi nedenlerle sıklıkla boğulmalar yaşanmaktadır. Boğulmaların çoğunluğu ise farklı il ve ilçelerden gelenlerin başına gelmektedir. Samsun'da güvenli plajlar tespit edilmeli ve ziyaretçileri bu konuda bilgilendiren levha ve broşürler hazırlanmalıdır. Güvenli plajlardaki güvenlik tedbirleri artırılmalıdır. Samsun'a yakın olan Amasya, Çorum, Tokat, hatta Sivas ve Ankara'da plaj turizmini etkileyici pazarlama çalışmaları yapılmalıdır. Bütün plajlarda ücretsiz şemsiye ve şezlong hizmeti sağlanmalıdır.

23. Kızılırmak Kuş Cenneti'ni UNESCO Kalıcı Listesine Ekleme

Kızılırmak Deltası ve Kuş Cenneti, Türkiye'nin UNESCO Doğal Miras Geçici Listesi'nde yer alan üç doğal miras alanından biridir. Ayrıca bu alan birinci derece sit, yaban hayatı geliştirme sahası ve RAMSAR sınırı içerisinde yer almaktadır. Bu bölge 21 Nisan 2020 tarihli Cumhurbaşkanlığı Kararı ile Kesin Korunacak Hassas Alan olarak da ilan edilmiştir. Kuş türlerinin yanı sıra subasar ormanları, yulky atları ve manda varlığı ile öne çıkan, endemik bitki türlerine sahip Kızılırmak Deltası ve Kuş Cenneti; kara, su ve bataklık formasyonlarını bir arada bulunduran, Türkiye'deki nadir alanlardan biridir. Kuş Cenneti'nin çevresindeki yerel ve kültürel yapıyla birlikte korunması, yerel halkın koruma çalışmalarında aktif görev alması sağlanmalıdır. Kızılırmak Deltası ve Kuş Cenneti'nin Türkiye'nin UNESCO Doğal Miras Listesi'ndeki ilk mirası olması için gerekli düzenlemelerin yapılmasında acele edilmelidir. Böylece Samsun'un uluslararası tanıtımına önemli bir katkı sağlanmış olacaktır. Kızılırmak Deltası'nın yanı sıra Samsun ahşap camileri, Oymaağaç (Nerik) kazı alanı ve Şahinkaya Kanyonu gibi doğal, tarihî ve kültürel miras değerleriyle UNESCO listesinde yer alabilecek niteliklere sahiptir. UNESCO miras kriterleri dikkate alınarak bu değerlerle ilgili başvuru süreci başlatılmalıdır.

24. "Atatürk" Temalı Turizm Ürünlerini Zenginleştirme

Samsun'un, Kurtuluş Savaşı ve Millî Mücadele'de önemli bir yeri vardır. Samsun'un bu özelliği şehre önemli bir değer katmaktadır. Ne var ki Samsun bu özelliğini turizmde katma değere dönüştürememiştir. Millî Mücadele'nin simge şehirlerinden olan Samsun'da Onur Anıtı, Gazi Müzesi, Bandırma Vapuru, Kurtuluş Yolu ve Havza Atatürk Evi gibi değerler, Atatürk temalı turizm ürünlerine dönüştürülecek niteliktedir.

Kurtuluş Yolu güzergâhında bulunan yerleşim yerlerinde, Mustafa Kemal Paşa'nın bizzat görüştüğü kişiler, durakladığı yerler ve hâliyle tarihin arka sayfalarında yer alan birçok hikâye bulunmaktadır. Bununla birlikte güzergâh üzerinde Rum çeteleri ile mücadele etmiş, Mustafa Kemal Paşa ile irtibata geçmiş, birçok yerel kahraman bulunmaktadır. Sözlü tarih çalışmalarıyla bu kahramanların faaliyetleri ile Mustafa Kemal Paşa'nın anıları ortaya çıkarılarak, Kurtuluş Yolu güzergâhındaki anlatımlar zenginleştirilip çarpıcı hâle getirilebilir.

Millî Mücadele ve Atatürk temalı markalar, hediyeelik ürünler, Kuruluş Savaşı'nın öyküleştirdiği animasyonlar, festival ve etkinlikler oluşturulmalıdır. Kurtuluş Yolu'ndaki belli duraklarda artırılmış ve sanal gerçeklik uygulamalarından yararlanılmalıdır. 19 Mayıs kutlamaları yerelde kalmamalı, evrensel düzeyde ses getirmelidir. Atatürk Anıtı ve parkı, Samsun'un en fazla ziyaretçi alan destinasyonudur. Bu destinasyona yönelik yoğun ziyaretçi trafiğini, bir şekilde avantaja

çevirecek hamleler yapılmalıdır. Parka dijital turizm ofisi ve hediyelik eşya stantları kurulmalı, yerel rehberlerle bu alana gelen ziyaretçiler şehrin diğer destinasyonlarına yönlendirilmelidir.

25. Güçlü Spor Tesisi Alt Yapısını Yeni Sportif Organizasyonlarda Etkili Kullanma

Samsun; sahip olduğu zengin spor alanı alt yapısı ile (statları, atletizm pistleri, olimpik yüzme havuzları, okçuluk ve bowling salonu, buz pateni salonu, yelken kulübü, golf sahası...) Türkiye’de kişi başına düşen spor alanı oranında ilk sıralarda yer almaktadır. Samsun’da 2017 yılında İşitme Engelliler Olimpiyatları’nın (*Deaflympics*) gerçekleştirilmesinin yanı sıra okçuluk, boks ve güreş gibi birçok uluslararası spor organizasyonu da Samsun’da yapılmıştır. Samsun, sahip olduğu bu turizm alt yapısını spor turizmi yoluyla katma değere dönüştürmelidir.

Samsun’da, 19 Mayıs Festivalleri çerçevesinde ulusal ve evrensel çapta birçok spor organizasyonu tasarlanabilir. Spor alt yapısı güçlenmiş olan şehrin, 19 Mayıs bilinciyle bu çalışmalarını sürdürmesi gerekir. Özellikle Akdeniz ve Karadeniz oyunları, Balkan Şampiyonası gibi bölgesel spor organizasyonlarına Samsun’un ev sahipliği için girişimler yapılmalıdır

26. Etkili Bir Turizm Yönetimi Oluşturma ve Tanıtımda Bütünleşik Yaklaşımı Benimseme

2018 yılında hazırlanan Türkiye Turizm Ana Planı’nda, ulusal tanıtım ve pazarlamada markalaşmayı sağlamanın yanı sıra destinasyon özelinde tanıtım ve pazarlama faaliyetlerini yürütecek yapıların oluşturulması amaçlanmıştır. Bu amaca yönelik olarak ortaya konan ulusal hedeflere uygun biçimde potansiyel ulusal turizm olanaklarını belirleyerek, ulusal çapta tanıtım ve pazarlama etkinliklerini yerine getirmek için 2019 yılında Türkiye Turizm ve Geliştirme Ajansı (TGA) faaliyete geçmiştir. 2021 yılı itibarıyla da T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Tanıtma Genel Müdürlüğü ve Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı (TGA) eş güdümlünde, ulusal ve uluslararası alanda destinasyonların daha etkin tanıtımını destekleyecek İl Tanıtım ve Geliştirme Programı başlatılmış ve bu kapsamda iller bazında İl Tanıtım ve Geliştirme Kurulları (İTGK) oluşturulmuştur. Böylece kurulan İTGK’ların ulusal eylem planı çerçevesinde ortaya konan ilkeler ve yaklaşım doğrultusunda, ilin turizm tanıtım ve geliştirme etkinliklerini belirlemesi ve bunları koordine etmesi, bir anlamda il sınırlarını kapsayan Destinasyon Yönetim Örgütü olarak çalışması beklenmektedir.

Destinasyon Yönetim Örgütlerinin (DYÖ) temel fonksiyonu, destinasyonun özellikle tanıtım ve geliştirme politikalarını belirlemek ve bu politikaları yerel paydaşlarla koordine ederek yürütmektir. Valiliklerin ve özellikle Valilik altında İl Kültür ve Turizm Müdürlüklerinin öncülüğünde oluşturulan İTGK’ların, DYÖ’lerin uluslararası yapılanmasına uygun şekilde, geniş bir paydaş katılımıyla yönetilmesi gerekmektedir. Bu paydaşlar; destinasyondaki yerel yönetimler, turizm işletmeleri (seyahat acenteleri, konaklama, gastronomi ve rekreasyon işletmeleri vb.) ticari birlikler, meslek odaları, Bölgesel Kalkınma Ajansı ve uluslararası projelerde rol alabilecek sivil toplum örgütleri, kongre ve bilimsel etkinliklerde rol alan üniversiteler, spor kulüpleri vb. gibi farklı faaliyet alanlarında ilde etkinlikler yürüten yapılar olabilmektedir.

Samsun İl Tanıtım ve Geliştirme Kurulu, tanıtımda DYÖ sorumluluğu ile hareket ederek, Turizm Ana Planı’na uygun ve TGA tarafından ulusal hedeflere uyumlu biçimde ortaya konan *Samsun Turizm Tanıtım ve Geliştirme Yol Haritası*’ndaki başlıkları yerine getirme ve ilin etkili tanıtımını yapma görevini üstlenmektedir. İl bazında birçok kurum ve kuruluş, bir taraftan bağımsız biçimde kendi tanıtımlarını yaparken, diğer taraftan da ilin tanıtımına da önemli destek verebilmektedir. Bu noktada bir destinasyonun tanıtımında rol alan ulusal ve özellikle uluslararası ilişkilerde güçlü

ağlara sahip paydaşların eş güdüm içinde hareket edebilmeleri önem arz etmektedir. Bu kapsamda Kurul, il tanıtımında rol alabilecek, ilde ticaret, eğitim, çevre, bilim, spor, sağlık, kültür ve sanat gibi farklı alanlarda etkinlik yürüten sivil toplum örgütlerinin, yerel yönetimin, akademinin, turizm işletmelerinin, il idari birimlerinin ve spor kulüpleri gibi kendi faaliyet alanında ulusal ve uluslararası temasları olan ve tanıtımda rol alabilen paydaşların tanıtım çabalarını bütünlüklü bir plan dahilinde ele almalıdır. Kurul, her bir paydaşın il tanıtımında etkili rol alabileceği alanları belirlemeli, etki alanları içinde sorumluluklarını paylaşmalı ve bu sayede her bir paydaşın tanıtımdaki rollerinin belirlenen ortak hedef doğrultusunda şekillenmesini sağlayarak bütüncül bir politika benimsemelidir.

DYÖ sorumluluğunda hareket eden Kurul, ildeki turizm potansiyelini ve mevcut kaynakları düşünerek ortaya koyduğu markalaşma hedefi yolunda, destinasyonun tanıtım sloganı, imajı ve marka konumu hedefini, farklı paydaşların eş güdümlü çabaları ile ortak hedefe yöneltmeli ve bu sayede daha hızlı ve etkili sonuç almayı sağlamalıdır.

İsmet İnönü Bulvarı No: 32
06100 Emek, Ankara

Esentepe Mahallesi Büyükdere Cad.
No: 127 Astoria AVM B Blok Kat: 4
34394 Şişli, İstanbul